

Samlet oversikt over innspill fra forskergruppene – til justering av Rettssikkerhet og kompetanse

STATSRETTSGRUPPA

«Drivkraft i Nord er bygd opp rundt en målsetting om å være internasjonalt ledende innen fem kunnskapsområder:

- Energi, klima, samfunn og miljø
- Helse, velferd og livskvalitet
- **Samfunnsutvikling og demokratisering**
  - fakultet (ved statsrettsgruppen) skal ha ledende kompetanse på menneskerettigheter [også hentet delvis fra nåværende strategi]
  - Fakultetet (ved statsrettsgruppa) skal være tett på utviklingen av de rettslige mekanismer om maktfordeling mellom lovgiver, utøvende makt og domstoler
  - fakultet (ved statsrettsgruppa) skal være tett på de utfordringer rettstaten møter ved økende radikaliserings
  - fakultet (ved statsrettsgruppa) skal ha ledende kompetanse på konsekvenser av økende internasjonalisering av retten
  - fakultet (ved statsrettsgruppen) skal utvikle kunnskap om de rettslige sidene ved konfliktløsning, innen norsk rett og folkeretten [hentet delvis fra nåværende strategi]
- **Teknologi**
  - fakultet (ved statsrettsgruppa) skal være tett på utfordringer ved bruk av ny teknologi ved utøvelsen av grunnleggende rettsstatsidealer som ytringsfrihet
  - Fakultetet (ved statsrettsgruppa) skal være tett på rettslige utfordringer i den nye digitale informasjonssamfunnet
- **Bærekraftig bruk av ressurser**
  - fakultet (ved statsrettsgruppa) skal være tett på utviklingen av nye bærekraftige løsnings juridiske rammeverk
  - fakultetet (ved statsrettsgruppa) skal ha ledende kompetanse på utfordringer som kan oppstå mellom samfunnsmessig utviklingsbehov og etablerte rettigheter
  - Fakultetet skal ha ledende kompetanse på det juridiske rammeverket for bærekraftig utnyttning av marine ressurser.»

FORVALTNINGSRETTSGRUPPA

Samfunnsutvikling og demokratisering

Fakultet skal:

- Ha høy forskningsmessig kompetanse om de rettsspørsmål som oppstår i forholdet mellom forvaltningen og den enkelte.
- Ha høy forskningsmessig kompetanse om den enkeltes rett til innsyn i offentlig virksomhet.
- Ha høy forskningsmessig kompetanse for de rettslige utfordringer oppstår i kommunalforvaltningen.

Helse, velferd og livskvalitet

Fakultetet skal:

- Ha høy forskningsmessig kompetanse om de rettsregler som sikrer den enkeltes helse, frihet og velferd.
- Arbeide for å finne løsninger på de rettslige utfordringer velferdsstaten vil møte i årene fremover.

FORSKERGRUPPA FOR PROSESSRETT OG TVISTELØSNING

Ad utdanning -

- Tilby forskningsbasert undervisning som er utformet med mål om å fremme læring
- Ha undervisere med gode pedagogiske ferdigheter

Begge punktene fremmes læring - pedagogikk, men bare den første trekker frem det faglige hos læreren, bør det ikke stå begge steder f.eks. gode pedagogiske og faglige ferdigheter?

Ad forskning - det internasjonale er fraværende bortsett fra same- og urfolksrett. Bør ikke de inkluderes (och det er fortsatt viktig med den nasjonale bredden).

- Være en viktig institusjon for juridisk forskning og faglig utviklingsarbeid av høy kvalitet.
- Bidra til at den nasjonale bredden i rettsvitenskapelig forskning blir ivaretatt

Også så et til satsningsområder innenfor forskning

Det er viktig å få inn et punkt om den teknologiske utviklingen og retten. Den teknologiske utviklingen leder til at det oppstår nye rettslige problemstillinger, der enkelte av disse utfordrer dagens rettslige løsninger og dagens rettslig/rettsvitenskapelig tenkning. Dette leder også til ny type kriminalitet og behov for nye etterforskningsmetoder. For domstolene betyr dette nye typer av saker, men også nye typer av problem relatert til bevis, bevisførsel og bevisbedømmelsen. Videre kan man også mene at den teknologiske utviklingen bør lede til behov for å se nærmere på tilgangen til domstoler og utforming av domstolprosesser. Den teknologiske utviklingen utfordrer oss å tenke på nytt om hvordan man oppnår «access to justice», og hvordan vi kan forbedre/forenkle tilgangen til «access to justice», øke sannsynligheten for at borgerne får rett, ikke bare har rett.

Jeg tror at slike utfordringer takles best gjennom forskningsprosjekter fra flere ulike fag på fakultetet og forskere fra andre fakulteter /universiteter. Videre kan man spørre om dagens forskergrupper som er fagbaserte er de mest hensiktsmessige for slik forskning. Vi bør opparbeide kompetanse på dette området gjennom å delta i/lede forskningsprosjekter – store og små og kanskje finne vår nisje.

FORMUERETTSGRUPPA

Energi, klima, samfunn og miljø

-Problemstillinger som vedrører energi, samfunn og miljø er relevante for formuerettsgruppen. Forskergruppen har kompetanse til å analysere hvilke formuerettslige rettigheter og plikter som springer ut av endrede samfunnsforhold. Vi kan bidra til å finne løsninger på hvordan slike samfunnsendringer kan håndteres innenfor formuerettslige rammer.

Helse, velferd og livskvalitet

-Formuerettsgruppen bidrar med kunnskap om privatretten, som er et viktig element i nasjonal og internasjonal velferdsutvikling. Forskergruppens bidrag er særlig viktig på samfunnsområder hvor kontrakter er sentrale virkemidler for å skape løsninger som fremmer vekst og velferdsutvikling.

Samfunnsutvikling og demokratisering

-Formuerettsgruppen bidrar med kunnskap om hvordan privatrettslige systemer påvirkes av samfunnsutviklingen. Forskergruppen innehar viktig kunnskap om de rettslige spørsmål av internasjonal art som må håndteres i lys av den økende grad av næringsutvikling på tvers av landegrensene som vi er vitne til i dag. Nordområdene opplever sterk økonomisk vekst og det er viktig med formuerettslig kompetanse for å møte etterspørselen etter juridiske løsninger tilpasset regionens utfordringer. Ved å bygge opp det formuerettslige miljøet ved Det juridisk fakultet vil UiT samlet sett stå sterkere i møte med fremtidens utfordringer.

Teknologi

-Formuerettsgruppen fremmer og formidler kunnskap om hvordan avtaleretten ligger til grunn for teknologisk utvikling.
-Formuerettsgruppen innehar kunnskap om hvem som har rettighetene til teknologiske nyvinninger.

Bærekraftig bruk og forvaltning av ressurser

-Formuerettsgruppen sitter på viktig kunnskap om hvordan privatretten oppstiller de rettslige rammene for bærekraftig bruk og forvaltning av ressursene i nordområdene.
-Formuerettsgruppen har sentral kunnskap om hvordan privatrettslige regelverk sikrer effektiv og forsvarlig utnyttelse av naturressursene i nordområdene.
-Formuerettsgruppen bidrar til å skaffe kunnskap om urfolks bruk og forvaltning av naturressurser innenfor formuerettens rammer.

Formuerettsgruppens innspill til:

UiTs gjennomgående strategier:

Engasjerende og aktuelle utdanninger

-Formuerettsgruppen inviterer til et nært samarbeid med næringslivet. Det er viktig å høste erfaring fra næringslivet, og vi ønsker å skape et godt samarbeidsklima med aktørene i nordnorske bedrifter.
-Gjennom tildeling av stipender innenfor formueretten, søker formuerettsgruppen å løfte frem forskertalenter og bidra til faglig utvikling og fremtidig tilhørighet til UiT – Norges Arktiske Universitet.

Akademisk frihet og troverdighet - forskning og kunstnerisk og faglig utviklingsarbeid

-Formuerettsgruppen ønsker å legge til rette for at finansiering av forskningsaktivitet skjer gjennom ekstern finansiering og i samarbeid med næringslivet. Slikt samarbeid med næringslivet må likevel ikke gå på bekostning av den akademiske frihet.
-Formuerettsgruppen ønsker at forskning fremdeles i stor grad skal finansieres av næringsuavhengige finansieringskilder slik at forskerene beholder sin nøytralitet og partsuavhengighet.

Kreativitet og engasjement - innovasjon og formidling

-Formuerettsgruppen ønsker å styrke det formuerettslige miljøet ved UiT gjennom forskningsaktivitet, blant annet ved å produsere vitenskapelige publikasjoner og annen skriftlig og muntlig kunnskapsformidling.

-Vi arrangerer fagseminarer om formuerettslige tema.

HAVRETTSGRUPPA

Verdigrunnlag

JCLOS foreslår at følgende setning tas inn:

«Fakultetet vil sørge for at rettsvitenskapelig forskning bidrar til verdiskapning og bærekraftig utvikling»

Satsingsområder

Fakultetet skal være internasjonalt ledende på hav- og miljørett, same- og urfolksrett og utdanningskvalitet innen UiTs fem kunnskapsområder. De øvrige forskningsområdene skal også bidra til å utvikle kunnskap på disse områdene.

Tematiske satsingsområder

Energi, klima, samfunn og miljø

Arktis er en av regionene som er mest berørt av klimaendringene. Det juridiske fakultet skal utvikle kunnskap om:

- Behovet for og virkemidler for rettslige omstillinger regional og globalt som følge av klima- og miljøendringer
- Rettslige utfordringer og rammeverk for knyttet til utvikling og bruk av fornybar og fossil energi.

Teknologi

Nye teknologiske løsninger skal videreutvikle grunnlaget for befolkningens velferd i en region med store avstander og et krevende klima. Det juridiske fakultet skal utvikle kunnskap om:

- Rettslige rammer for teknologisk utvikling som bl. a. geoengineering, karbonfangst og lagring, bioteknologi, marine operasjoner og havbruk.

Helse, velferd og livskvalitet

Attraktive samfunn i nord betinger **gode** skoler, helsetjenester og andre tjenester som fremmer folks livskvalitet. Det juridiske fakultet skal utvikle kunnskap om:

- Retten til et godt miljø og til sikker mat.

Samfunnsutvikling og demokratisering

Det er avgjørende for samfunnsutvikling og demokratisering at hele befolkningen inkluderes gjennom utdanning, arbeid, innflytelse og tilhørighet. UiT skal være globalt engasjert. Det juridiske fakultet skal utvikle kunnskap om:

- Utviklingen av og rollen til havretten i samspill med endringer i samfunn, miljø og teknologi.
- Internasjonalt samarbeid i Arktis.
- Nasjonale og internasjonale rettslige mekanismer for å løse konflikter.

Bærekraftig bruk og forvaltning av ressurser

Samfunns- og næringsutvikling i nord er avhengig av framtidsrettet, bærekraftig bruk og forvaltning av naturressurser. Det juridiske fakultet skal utvikle kunnskap om:

- Samordning av ny og eksisterende bruk av havet, f.eks. gjennom marin arealforvaltning, integrert havforvaltning og økosystem-basert forvaltning.
- Bruk og bevaring av havet og marine ressurser på en måte som fremmer bærekraftig utvikling, som bl.a. innen fiskeri- og havbruk, turisme, gruvedrift og annen næringsutvikling.

Gjennomgående strategier

Engasjerende og aktuelle utdanninger

Fakultetet skal tilby utdanninger med høy internasjonal kvalitet ved å:

- Tilby undervisning som gjenspeiler fakultetets satsingsområder og universitetets fem kunnskapsområder.
- Tilby internasjonalt orienterte utdanninger, gjennom å utvikle flere engelskspråklige spesialfag og engelskspråklig pensum/undervisning på det femårige integrerte masterstudiet

Fakultetets læringsmiljø skal være fremragende. Fakultetet skal:

- Styrke rekrutteringen av nye studenter til LL.M – studiet i havrett og til det toårige nordiske masterstudiet i miljørett, både nasjonalt og internasjonalt.

Akademisk frihet og troverdighet - forskning og faglig utviklingsarbeid

Fakultetet skal ha et forskningsmiljø på høyt internasjonalt nivå ved å:

- Være en viktig institusjon for rettsvitenskapelig forskning og faglig utviklingsarbeid av høy etisk kvalitet.
- Gi støtte til og utvikle de sterke forskergruppene og fagmiljøene.
- Øke andelen eksternt finansierte prosjekter.
- Tilrettelegge for at KG Jebsen-senter for havrett skal videreføres som et internasjonalt ledende forskningssenter.
- Tilrettelegge for tverrfaglighet og samarbeid på tvers av fakultetene.

Til slutt:

I tillegg til å foreslå noen nye kulepunkter her, har vi også sett nærmere på kulepunkt nr. 6 i dagens strategi:

- Gjennom utdanning, forskning, faglig utviklingsarbeid og formidling bygge kunnskap og kompetanse sammen med internasjonale partnere.

Vi lurer hva dette egentlig betyr? Er det et ønske om mer internasjonalt samarbeid på alle områder, eller? Dette kan kanskje omformuleres til:

- Videreutvikle samarbeidet med eksisterende internasjonale partnere, samt legge til rette for etablering av nye samarbeidsavtaler med internasjonale partnere.

BARNERETTSGRUPPA

Drivkraft i Nord er bygd opp rundt en målsetting om å være internasjonalt ledende innen fem kunnskapsområder:

Barnerettsgruppa har skrevet seg inn i fire av disse, hvor vi mener å kunne bidra til å realisere målsettingene

Energi, klima, samfunn og miljø

- Klima- og miljøendringers påvirkning av barns oppvekstmiljø – barn som «klimaflyktninger»

Teknologi

- Nye teknologiske løsninger som utfordrer barns personvern, deriblant barn og ulike sosiale media. Empowerment/protection.
- Teknologiske løsninger som gir mulighet for innsamling av datamateriale om barn fra flere kilder – samtykkespørsmål.

Helse, velferd og livskvalitet

- Grunnlovsbeskyttelse av barns rettigheter
- Barn og helse;
  - Barn i Tromsøundersøkelsen; rettslige sider når barn deltar i helseforskning.
  - Beskyttelse og gjennomføring av barns rett til helsehjelp, jf. FNs barnekonvensjon artikkel 24. Barnets rett til å nyte godt av den høyest oppnåelige helsestandard og til behandlingstilbud for sykdom og rehabilitering.
- Velferdstvang mot barn
- Barns sårbarhet – hvordan er hensynet ivaretatt i lovgivningen
- Barns vern av sitt privatliv
- Barnevernrettslige tema
- Barns rett til beskyttelse mot vold og overgrep. Sivilrettslige og strafferettslige virkemidler.
- Barn og utlendingsretten
- Barns familier i rettslig forstand. Retten til å danne familie, retten til respekt for familieliv, rettslig regulering av fordeling av ansvars og omsorgsforpliktelser for barn.
- Barns rett til et godt psykososialt læringsmiljø
- Samiske barn i møte med velferdsordningene

Samfunnsutvikling og demokratisering

- Barn på tvers av grenser – migrasjon, barn med foreldre i ulike land, betydningen av statsborgerskap, grunnlovsbeskyttelse osv.
- Alternative konfliktløsningsmetoder i saker om barn.
- Rettighetsfesting av velferdsytelser og -tjenester – en begrensning av kommunalt selvstyre

SAMERETTSGRUPPA

Strategiske mål for forskergruppe for same- og urfolksrett

Same- og urfolksrett er et av to forskningsmessige satsningsområder for Det juridiske fakultet ved UiT Norges arktiske universitet. Forskergruppe for same- og urfolksrett har følgende strategiske målsettinger:

- *Være internasjonalt ledende i forskning på rettsspørsmål om urfolks rettigheter til land og naturressurser. Hovedfokuset skal ligge på land, reindrift, fiskeri og gruvedrift i Fennoskandia.*

- *Være internasjonalt ledende i forskning på rettslige utfordringer knyttet til urfolks tradisjonelle naturbruk som følge av klimaendringer og andre endringer i samfunn og naturmiljø*
- *Være internasjonalt ledende i forskning på rettsregler som sikrer at samisk språk utvikles og anvendes slik forutsatt i nasjonal- og internasjonal rett.*
- *Være internasjonalt ledende på forskning på og utvikling av metode- og rettskildespørsmål innen urfolksretten.*
- *Utvikle kunnskap om hvordan endring i samfunn og kultur som følge av globalisering og demografisk utvikling påvirker same- og andre urfolk i rettslig sammenheng.*
- *Utvikle kunnskap om hvordan samisk sedvanerett og rettskultur kan sikres og ivaretas gjennom forskning og formidling.*
- *Utvikle nye og vedlikeholde eksisterende undervisningstilbud i same- og urfolksrett som er nasjonalt og internasjonalt ledende og attraktive for egne og innreisende studenter.*
- *Utvikle spesialfag i urfolksrettslige temaer med målsetting å jobbe fram en joint-master i same- og urfolksrett.*
- *Være en tydelig stemme i samfunnsdebatten om same- og urfolksretts spørsmål nasjonalt, og et av UiT sine signalmiljø på feltet internasjonalt gjennom deltakelse i formelle og uformelle fora.*
- *Delta i nasjonale og internasjonale prosesser og arbeide for økt internasjonal mobilitet for studenter og forskere innen fagfeltet, herunder motta og involvere gjesteforskere.*